

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Berthoutinstituut-Klein Seminarie 2 te MECHELEN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Pedagogisch geheel	47894-122796
Instellingsnummer	47894
Instelling	Berthoutinstituut-Klein Seminarie 2
Directeur	Paul SERMEUS
Adres	Bleekstraat 3 - 2800 MECHELEN
Telefoon	015-20.35.30
Fax	015-20.44.18
E-mail	bimsem@telenet.be
Website	http://www.bimsem.be
Bestuur van de instelling	VZW De Ranken
Adres	Molenbergstraat 4 - 2800 MECHELEN
Scholengemeenschap	SGKSO Regio Mechelen
Adres	Melaan 6 - 2800 MECHELEN
CLB	Vrij CLB Het Kompas
Adres	Vijfhoek 1_A - 2800 MECHELEN
Dagen van het doorlichtingsbezoek	22/04/2013, 23/04/2013, 24/04/2013, 25/04/2013, 26/04/2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	26/04/2013
Datum bespreking verslag met de instelling	23/05/2013
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Etienne Gielen
Teamleden	Leander Froidcoeur Luc Mondelaers Gabriël Poppe Walter Van den Brandt
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
1 SAMENVATTING	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS.....	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/016)	9
3.1.1.2 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)	11
3.1.1.3 Biologie, chemie en fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen en Latijn (leerplan D/2006/0279/016, D/2006/0279/039-A en D/2006/0279/055)	13
3.1.1.4 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichting Sportwetenschappen en in tso tweede graad in de studierichtingen Handel en Lichamelijke opvoeding en sport (leerplan D/2002/0279/047 en D/2002/0279/048 c en d)	15
3.1.1.5 Toegepaste economie in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan D/2005/0279/014)	17
3.1.1.6 Aardrijkskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel en Lichamelijke opvoeding en sport (leerplan D/2004/0279/029)	19
3.1.1.7 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso derde graad Humane wetenschappen (leerplan D/2009/7841/045)	20
3.1.1.8 Economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplan D/2006/0279/051)	22
3.1.1.9 Engels en Frans in de basisvorming en het specifieke gedeelte en Duits in het specifieke gedeelte in aso derde graad Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplan D/2006/0279/030, D/2006/0279/041, D/2006/0279/005)	24
3.1.1.10 Wiskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel en Lichamelijke opvoeding en sport	27
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	29
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	29
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	31
4.1 Welzijn.....	31
4.2 Begeleiding.....	31
4.2.1 Leerbegeleiding	31
4.2.2 Loopbaanbegeleiding	33
4.3 Evaluatie.....	34
4.3.1 Evaluatiepraktijk	34
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	36
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	38
6.1 Wat doet de school goed?.....	38
6.2 Wat kan de school verbeteren?	38
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	39
7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG	40

7.1	Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	40
7.2	Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	40

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Berthoutinstituut-Klein Seminarie bestaat uit twee administratieve scholen met een eerste graad, een breed aanbod aan studierichtingen binnen het aso en twee tso-studierichtingen: Handel en Lichamelijke opvoeding en sport. De school ligt aan de rand van de Mechelse binnenstad. Het aantal leerlingen blijft de laatste schooljaren nagenoeg stabiel, na een sterke aangroei in het eerste decennium van deze eeuw. De schoolbevolking komt niet alleen uit Mechelen, maar ook uit zijn wijde omgeving dankzij de ruime mogelijkheden aan openbaar vervoer, de aanwezigheid van een vrij groot internaat en twee voor de regio unieke studierichtingen (aso Sportwetenschappen en tso Lichamelijke opvoeding en sport). Deze elementen bepalen ook de sterke neveninstroom van leerlingen, meestal in het eerste leerjaar van de tweede en de derde graad. De school biedt deze neveninstromers vaak een nieuwe start en besteedt de nodige zorg aan hun leer- en loopbaanbegeleiding. Enkele tientallen internen komen uit Wallonië en maken een bewuste keuze voor de school en voor Nederlandstalig onderwijs. Het aantal leerlingen met indicatoren rond gelijke kansen, zoals leerlingen met als thuistaal niet het Nederlands, is licht stijgend, maar blijft vrij beperkt.

De beleidsvisie van de school steunt op een pedagogisch project dat streeft naar het begeleiden van jonge mensen in hun totale ontwikkeling als persoon. Om dit project dagelijks te realiseren, ligt het accent op een menselijke aanpak, een motiverende werkstijl en een maatschappijgerichte benadering. De besluitvorming verloopt participatief en zowel de verplichte als de schooleigen overlegorganen krijgen de nodige inspraak. Het beleid tracht meestal het nodige draagvlak te zoeken om verandering of vernieuwingen in te voeren. Het directieteam functioneert complementair, zowel in taakverdeling als in competenties. Het beleid wordt ondersteund door een gemotiveerd middenkader van coördinatoren en mentoren die een aantal onderwijskundige processen mee opvolgen. Een duidelijk organigram omschrijft alle functies, organen, bevoegdheden en taken. Een globale schoolvisie is vertaald naar een schoolwerkplan, met jaarlijkse actieplannen en met draaiboeken voor verschillende beleidsprocessen. Het geheel zorgt voor een sterk beleidsvoerend vermogen met aandacht voor inspraak. Het personeelsbeheer (aanwerving, ondersteuning en opvolging) wordt als een belangrijke pijler voor een sterke schoolorganisatie gezien.

Het erkenningsonderzoek toont aan dat het onderwijs van de meeste onderzochte vakken voldoende vanuit de eindtermen en leerplandoelstellingen wordt ingevuld. Voor techniek in de eerste graad, toegepaste economie in de tweede graad tso en economie in de derde graad aso werden tekorten in de leerplanrealisatie en in de validiteit van de evaluatie vastgesteld. Voor techniek is de school dit schooljaar al gestart met een verbetertraject. Voor wiskunde in de tweede en de derde graad tso is nog een groeimarge met betrekking tot het activerend en competentiegericht onderwijs. De realisatie van de specifieke eindtermen in de meeste studierichtingen van de derde graad aso en de realisatie van de onderzoekscompetentie in het bijzonder vormen voorbeelden van goede praktijk. Daarnaast is de aandacht en de inzet voor een brede vorming een sterk punt van de schoolwerking.

Voor het schoolbeleid staat de zorg voor de leerlingen centraal in de dagelijkse schoolwerking. De school investeert sterk in de begeleiding en ondersteuning van haar leerlingen. Om de leerbegeleiding vorm te geven, heeft de school een breed spectrum van preventieve en curatieve ondersteuningsmaatregelen uitgewerkt. Als nieuw initiatief sinds dit schooljaar werden de remediëringstrajecten gelanceerd. Met deze actie beoogt de school blijvende leereffecten te bereiken en wordt het leren meer een gedeelde verantwoordelijkheid van leerling en leraar. De leerlingen worden tijdens hun schoolloopbaan voldoende geïnformeerd en begeleid in hun studiekeuze. De school volgt de kwaliteit van de door de klassenraad verstrekte adviezen op en tracht op basis hiervan de schoolloopbaanbegeleiding en de advisering te verbeteren. Voor de evaluatiepraktijk bestaan er duidelijke afspraken en richtlijnen. Het schoolbeleid geeft voor de invulling van de evaluatie een grote autonomie aan de vakgroepen. Nog niet elke vakgroep reflecteert over de representativiteit en validiteit van de evaluatie, wat mee de tekorten van het erkenningsonderzoek verklaart. Over het algemeen gebeurt de evaluatie op conventionele wijze; het proces- en competentiegericht evalueren is in ontwikkeling en goede voorbeelden krijgen stilaan navolging.

De kwaliteitszorg van de school berust grotendeels op een gerichte opvolging van de dagelijkse werking. De kerngroep interne kwaliteitszorg bewaakt onderwijskundige processen. Jaarlijkse actieplannen, bijsturingsplannen en tijdelijke werkgroepen betrachten een resultaatgerichte ontwikkeling. Ook de vak- en werkgroepen worden aangemoedigd om het systeem van de kwaliteitscirkel te hanteren. Met het project rond waarderend onderzoek (focus op de sterktes van de school en wat goed loopt) wenst de school een strategisch plan voor de verdere toekomst te ontwikkelen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	Nederlands, techniek	
Graad 1 Latijn	Nederlands, techniek	
Graad 1 Moderne wetenschappen	Nederlands, techniek	
Graad 2 ASO Sportwetenschappen	wiskunde	
Graad 2 TSO Handel	wiskunde	toegepaste economie
Graad 2 TSO Lichamelijke opvoeding en sport	wiskunde	
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	Engels, Frans	Duits, economie, Engels, Frans
Graad 3 ASO Economie-wiskunde		economie
Graad 3 ASO Humane wetenschappen		cultuurwetenschappen, gedragswetenschappen
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen	Engels, Frans	Duits, Engels, Frans
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	Engels, Frans	Duits, Engels, Frans
Graad 3 TSO Handel	aardrijkskunde, wiskunde	
Graad 3 TSO Lichamelijke opvoeding en sport	aardrijkskunde, wiskunde	

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Gezondheid en hygiëne

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Loopbaanbegeleiding

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 *Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?*

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/016)

Voldoet

De eindtermen worden in voldoende mate gerealiseerd. Alle leerplancomponenten komen vrij evenwichtig en met voldoende diepgang aan bod. De evaluatiepraktijk is voldoende afgestemd op het leerplanconcept en de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod De verschillende componenten van het leerplan (taalvaardigheid, taalbeschouwing en aanzet tot literaire competentie via leesplezier) komen voldoende evenwichtig aan bod. De nadruk ligt op de ontwikkeling van de taalvaardigheid van de leerlingen. De functionele en communicatieve functie van het Nederlands staat hierbij voldoende op de voorgrond. Alle taalvaardigheden worden regelmatig ingeoefend, zowel op vaste tijdstippen als tijdens de dagelijkse onderwijspraktijk. De taalbeschouwing (spelling en spraakkunst) wordt meestal planmatig behandeld, maar staat hierdoor nog te weinig in relatie tot de ontwikkeling van de taalvaardigheden. Met creatieve lees- en verwerkingsopdrachten van diverse teksten en leesboeken krijgen het leesplezier en de aanzet tot de literaire competentie voldoende aandacht.

De taalbeschouwing gaat nog niet voldoende uit van een (zelf)reflectie op het eigen taalgebruik. Er wordt te weinig vertrokken van de inductieve methode om leerlingen taalverschijnselen te laten ontdekken en ze te laten reflecteren over het taalgebruik en de achterliggende taalsystematiek. Taken en toetsen worden te weinig aangewend om de leerlingen zelf hun tekorten te laten bijsturen, zowel wat hun taalgebruik als hun studiemethodiek betreft. Leerlingen krijgen nog te weinig kansen om zichzelf te verbeteren en taalverwerving als een leerproces te zien waarin zij kunnen groeien. Zelfevaluatie over het leerproces en het resultaat van hun opdrachten wordt nochtans wel regelmatig gebruikt bij de uitvoering van opdrachten. Hierdoor kan de stap naar een reflectie op hun taalgebruik gemakkelijk worden gezet. Ook het schoolbeleid vraagt aandacht voor een correct taalgebruik en heeft hiervoor onder meer een (vakoverstijgende) correctiecode aangereikt. Het gebruik ervan is echter nog niet algemeen gangbaar.

De vakgroep draagt zorg voor een geleidelijke opbouw van de taalbeheersing. De aandacht voor de receptieve vaardigheden is toegenomen op basis van onder meer een analyse van de beginsituatie voor leesvaardigheid, die sinds dit schooljaar wordt gehanteerd. De productieve taalvaardigheden komen regelmatig aan bod, maar nog niet voldoende vanuit een geïntegreerde visie op het taalvaardigheidsonderwijs. De vakgroep evolueert wel sterker in de richting van meer taal- en vaardigheidsgericht onderwijs. De vaste structuur van het leerboek wordt meer losgelaten en er wordt ruimte gecreëerd voor het meer geïntegreerd werken met authentiek en actueel talig materiaal binnen een contextrijke

omgeving. De literatuurcomponent vertrekt voldoende vanuit de leeservaring. De doelen zijn gericht op het leesplezier en op de aanzet tot literaire competentie. Het verwerken van de teksten is gekoppeld aan creatieve opdrachten.

Uitrusting De vakgroep beschikt over voldoende leermiddelen voor de realisatie van de leerplandoelen. De school heeft geïnvesteerd in multimedia. Voor de ontwikkeling van de kijk- en luistervaardigheid wordt hiervan regelmatig gebruik gemaakt. De schoolbibliotheek wordt opnieuw opgefrist.

Evaluatiepraktijk In navolging van de tweede graad is de vakgroep van de eerste graad overgestapt op permanente evaluatie. In realiteit is er eerder sprake van een gespreide evaluatie. De evaluatiegegevens bevatten een combinatie van taken, (herhalings)toetsen en taalvaardigheidsoopdrachten. Het evaluatiemateriaal wordt binnen de vakgroep in gezamenlijk overleg opgesteld en aangewend. De evaluatie is voldoende representatief voor de leerplandoelen. Bij de puntenverdeling wegen de vaardigheden meestal door op de taalbeschouwing en de vakgroep tracht een goede verhouding tussen beide te bewaken.

De evaluatie is over het algemeen voldoende transparant. De vakgroep heeft fiches met een omschrijving van de evaluatiecriteria voor de taalvaardigheden ontwikkeld. Voor elke opdracht is het voldoende duidelijk welke de afgesproken criteria zijn. Er wordt getracht een verticale groeilijn binnen de criteria en de moeilijkheidsgraad van de opdracht aan te brengen. De evaluatie wordt stilaan aangewend om het leerproces van de leerlingen bij te sturen of om individuele leermoeilijkheden op te sporen. Zo nemen de leerlingen werkpunten mee voor de volgende receptieve of productieve taalopdracht en wordt het voorafgaand proces regelmatig mee beoordeeld. De criteria waaraan een spreek- of schrijfopdracht moet voldoen, zijn soms vrij uitgebreid voor het vereiste niveau van de eerste graad.

Vakgebonden attitudes worden soms beoordeeld als onderdeel van het proces, maar krijgen over het algemeen nog te weinig aandacht. In de geleidelijke ontwikkeling naar een meer permanent karakter van de evaluatie, krijgen deze attitudes tegenover de taal en het taalgebruik waarschijnlijk een duidelijker plaats.

Leerbegeleiding Op het vlak van preventieve leerbegeleiding (leren leren) worden leertechnieken en -strategieën volgens vastgelegde afspraken aangewend binnen het leerproces. De vakgroep tracht sinds dit schooljaar de talige beginsituatie van de leerlingen beter in kaart te brengen. Op basis van de beschikbare gegevens werd een traject voor de verhoging van de leesvaardigheid opgezet en werd de mogelijkheid tot gerichte differentiatie gecreëerd. Vakoverschrijdend worden de aangeleerde leesstrategieën ingezet in een aantal andere vakken.

De begeleiding van de leerlingen gebeurt met de nodige zorg en toewijding. Tijdens de onderwijspraktijk wordt regelmatig de klassieke klasopstelling doorbroken voor taalactiverende werkvormen. De leerlingen worden vooral in het tweede leerjaar vertrouwd gemaakt met begeleid zelfstandig leren. Regelmatig wordt zelf- en peerevaluatie geïntegreerd. De mogelijkheden tot ICT-integratie worden nog te weinig benut.

De klasgroepen van het eerste leerjaar zonder keuzepakket Latijn krijgen een bijkomend lesuur Nederlands. Dit biedt mogelijkheden tot differentiatie en verdieping. Ook buiten de lestijd staan leraren open voor remediërende initiatieven en zijn ze op vaste tijdstippen tijdens de middagpauze beschikbaar voor extra uitleg of voor het bijsturen van tekorten. Gegevens over leerlingen met leermoeilijkheden worden op schoolniveau gecentraliseerd en ondersteunende maatregelen worden toegepast voor leerlingen met dyslexie.

Deskundigheidsbevordering Tijdens een vastgelegd wekelijks vergadermoment maakt de vakgroep afspraken rond een gelijkgerichte aanpak. Werkvormen, cursus- en evaluatiemateriaal worden besproken en in overleg ontwikkeld. Een gezamenlijke jaarplanning bevordert de gelijkgerichtheid en de leerplangerichtheid. Gevolgde nascholingen worden besproken en voorbeelden van goede praktijk worden uitgewisseld. De vakgroep bewaakt de kwaliteit van haar werking via zelfevaluatie en een jaarlijks actieplan.

3.1.1.2 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen en eindtermen werden vorig schooljaar niet in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie in het tweede leerjaar was niet valide. Dit schooljaar is er een meer leerplangerichte aanpak. De infrastructuur en leermiddelen ondersteunen de leerplanrealisatie voor een aantal klasgroepen niet in voldoende mate, omdat er een aantal lessen georganiseerd worden in een klaslokaal dat onvoldoende uitgerust is. De leerplanrealisatie, de betrouwbaarheid van de evaluatie en de kwaliteit van de realisaties zijn ook dit schooljaar in sommige klassen nog voor verbetering vatbaar.

Onderwijsaanbod De leerplandoelstellingen en eindtermen werden vorig schooljaar niet met voldoende diepgang aangeboden en niet in voldoende mate gerealiseerd. Verscheidene leerinhouden werden vorig schooljaar onvolledig of te kennisgericht behandeld en sommige toepassingsgebieden kwamen niet (o.a. biochemie) of onvoldoende evenwichtig aan bod. In het tweede leerjaar werd heel veel tijd besteed aan het ontwerp van een woning en het geven van een presentatie (van oktober tot juni!) waardoor minder dan de helft van het aantal leerplandoelstellingen gerealiseerd werd. Het cursusmateriaal, de werkmethode en de werkopdrachten waren onvoldoende afgestemd op het leerplan techniek. Bovendien had men te kampen met een langdurige afwezigheid van een van beide leraren en de daarmee gepaard gaande vervangingsproblemen.

Sinds dit schooljaar zijn de kerncomponenten (technisch systeem, technisch proces, hulpmiddelen en keuzes) en de dimensie 'hanteren' voldoende opgenomen in de methodiek. Het lerarenteam volgt de verhouding tussen 50 % 'hanteren' en 50 % 'duiden en begrijpen'. Bij de 'doe-activiteiten' ligt de nadruk soms nog te sterk op het klassikaal uitvoeren van opdrachten i.p.v. op de 'probleemomschrijving' en het 'ontwerpen'. Hoewel er dit schooljaar een betere afstemming op het leerplan is, verlopen leraarafhankelijk sommige practica onvoldoende gestructureerd en is er onvoldoende aandacht voor de minimale kwaliteit van de uitvoering ervan. Men streeft ernaar om de vijf toepassingsgebieden evenwichtig aan te bieden, maar er zijn nog groeimogelijkheden voor een kwalitatieve realisatie van de eindtermen/leerplandoelstellingen i.v.m. het onderzoeken van onderdelen en systemen, de verbetering van werkende en falende systemen en de optimalisatie, de innovatie en het onderhoud van sturingen en regelsystemen. De evolutie van sturing in het eerste leerjaar naar meer

open opdrachten in het tweede leerjaar is eveneens nog een aandachtspunt. De sterke sturing door de invulboekjes, die soms onvoldoende afgestemd zijn op de leerplandoelstellingen en eindtermen, de klasgrootte (tot 22 leerlingen) en vooral de gebrekkige uitrusting van het tweede lokaal (B9A) hypothekeren het studiepeil. Positief is zeker de uitwerking van sommige techniekprojecten met een duidelijke link naar een van de (vijf) voorgeschreven toepassingsgebieden.

Uitrusting Het technieklokaal (G12) biedt voldoende ruimte, leermiddelen en uitrusting om in functie van de grootte van de klasgroep actief en constructief leren en werken mogelijk te maken. Voor de invulling van de ICT-integratie beschikt men over computers om het ICT- en onderzoekwerk te integreren in het leerproces. In het tweede vaklokaal (B9A) beschikt men niet over de nodige uitrusting, hoewel de leraar dit tracht te compenseren met een lokaalwissel of het heen- en weer verhuizen van gereedschap. De minimale materiële vereisten (ICT, gereedschappen, machines, opbergruimte, media en materialen) zijn er in onvoldoende mate ter beschikking, hoewel het zeker niet noodzakelijk is dat de uitrusting in beide lokalen volledig dezelfde is.

Evaluatiepraktijk De evaluatie was vorig schooljaar onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen. Dit schooljaar is er op dit gebied een grote vooruitgang, hoewel de betrouwbaarheid van de evaluatie soms nog onvoldoende is door een gebrek aan een duidelijke cesuur. Hierdoor krijgen overduidelijke onvoldoendes toch nog een voldoende. De school opteert voor een permanent evaluatiesysteem op basis van toetsen en werkopdrachten. De meeste vragen zijn duidelijk opgesteld, maar ze zijn nog overwegend kennisgericht en de afstemming op de leerplandoelen is nog niet optimaal. De verhouding tussen practica en theoretische kennis is in overeenstemming met de leerplanvoorschriften. Voor het evalueren van de vakgebonden attitudes hanteert men degelijke, zelfontworpen evaluatiefiches. De leerlingen worden gestimuleerd om zichzelf te evalueren, met de bedoeling het eigen leerproces bij te sturen en de betrokkenheid bij het lesverloop te verhogen. Sinds dit schooljaar worden er zelfevaluatieformulieren gebruikt bij de uit te voeren projecten en werkopdrachten. De verhouding tussen de beoordeling van doe-activiteiten en theoretische kennis is transparant en voldoende afgestemd op de leerplanvoorschriften.

Leerbegeleiding In de lessen heerst een taakgericht en aangenaam, maar soms erg druk leer- en werkklimaat. De leerlingen worden tijdens de klassikale opdrachten leraarafhankelijk voldoende tot goed begeleid, hoewel de zin voor nauwkeurigheid en kwaliteit soms in onvoldoende mate aanwezig is en in sommige lessen het klasmanagement nog voor verbetering vatbaar is. Soms verlopen lessen hierdoor minder gestructureerd met veel lawaaihinder en een werkmethode die nog onvoldoende afgestemd is op de grootte van de klasgroep. Activerende werkvormen komen in voldoende mate aan bod. Begeleid zelfstandig leren, ICT-integratie en binnenklasdifferentiatie, die een oplossing kunnen bieden voor het te groot aantal leerlingen dat gelijktijdig met hetzelfde bezig is, zijn nog te weinig ingeburgerd in de lessen. Soms bieden de invulboekjes onvoldoende creatieve mogelijkheden om de leerplanvisie te faciliteren. De initiatieven om bijkomend een aantal projecten uit te werken, zijn positieve ontwikkelingen.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking was in het verleden eerder gericht op praktische en organisatorische afspraken. Leerplanstudie, formele en informele overlegmomenten binnen de nieuw samengestelde vakgroep hebben geleid tot het doordacht ordenen en verdelen van de leerplandoelstellingen voor een aantal toepassingsgebieden in projecten. Recent werden er meer pedagogische en didactische thema's geagendeerd en zijn er verdienstelijke initiatieven tot eigen professionalisering die zeker nog kunnen versterkt worden. Het initiatief om zich te laten ondersteunen door de pedagogische begeleiding en het voornemen om samen te werken met andere eerstegraadsscholen binnen de scholengemeenschap, zijn positieve ontwikkelingen.

3.1.1.3 Biologie, chemie en fysica in aso tweede graad in de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen en Latijn (leerplan D/2006/0279/016, D/2006/0279/039-A en D/2006/0279/055)

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen worden goed gerealiseerd. De evaluatie is transparant en globaal valide.

Onderwijsaanbod Onderstaande vaststellingen slaan niet op de doelstellingen van de nieuwe leerplannen die sinds dit schooljaar in het eerste leerjaar van kracht geworden zijn, maar uitsluitend op die van de leerplannen die tot vorig schooljaar in beide leerjaren geldig waren.

De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakinhoudelijke eindtermen worden nagenoeg volledig en op een degelijk beheersingsniveau gerealiseerd. Alle grote leerplandelen krijgen minstens voldoende aandacht.

De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke eindtermen 'Wetenschap en samenleving' komen overwegend impliciet aan bod. In de leerlingendocumenten zijn daarover maar weinig sporen te vinden. Deels heeft dit te maken met de gekozen werkboeken, die daar geen aandacht aan schenken.

De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakoverstijgende eindtermen 'Onderzoekend leren/leren onderzoeken' worden vooral geconcretiseerd als praktische toepassingen op de behandelde leerinhouden of als proefondervindelijke bevestiging van de juistheid daarvan. Onderzoekend leren in de betekenis van zelfontdekkend leren aan de hand van de natuurwetenschappelijke onderzoeksmethode, die in de betreffende eindtermen vervat zit, krijgt maar in beperkte mate de vereiste invulling. Alleen het ecologisch onderzoek in het tweede leerjaar beantwoordt daar voldoende aan. Ook hier ligt de oorzaak vooral in de keuze van de werkboeken. Deze eenzijdige benadering van het onderzoekend leren staat in schril contrast met de realisatie van de onderzoekscompetentie in de pool Wetenschappen die een voorbeeld van goede praktijk is. De realisatie van deze specifieke eindtermen maakt geen deel uit van deze doorlichting, maar werd onderzocht om de scholengemeenschap een overzicht te bieden van het bereiken van deze competentie in de daarover onderzochte scholen.

Uitrusting De school heeft voor elk vak minstens één goed uitgerust lokaal. Hoewel sommige daarvan verouderd zijn en daardoor niet volledig meer beantwoorden aan de strenger geworden veiligheidsnormen, voldoen ze wel nog voor de leerplannen die erin gerealiseerd moeten worden. Bovendien zijn deze lokalen in een renovatieplan opgenomen en zullen ze gefaseerd vernieuwd worden. In afwachting daarvan moeten de chemielokalen wel voorzien worden van een nooddouche.

Leerbegeleiding De lessen verlopen in een aangenaam en aanmoedigend leerklimaat. Voor het bereiken van hun lesdoelen hanteren de leraren gepaste en meestal activerende werkvormen. Het probleemoplossend denken van de leerlingen wordt geregeld aangesproken via de doelgerichte denkvragen tijdens de lesopbouw en de oefeningen op de leerstof. Deze vaardigheid zou nog versterkt kunnen worden door meer aandacht te schenken aan de natuurwetenschappelijke onderzoeksmethode zoals hierboven beschreven.

Het digitaal platform wordt goed gebruikt, niet alleen voor leerstofaanbod en indirecte communicatie, maar ook voor remediëring en differentiatie. Leerlingen die bijkomende uitleg wensen, kunnen vlot bij hun leraren terecht, zowel tijdens als buiten de lessen.

Het gebruik van invulcursussen in het tweede leerjaar dient wel in vraag gesteld te worden. Het werkt contraproductief bij het nastreven van de betrokken vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' en het verwerven van belangrijke leervaardigheden zoals zelfstandig notities kunnen nemen en samenvatten.

Evaluatiepraktijk De evaluatie getuigt van een degelijk studiepeil, is transparant en globaal minstens voldoende valide, maar niet altijd volledig betrouwbaar om het bereiken van de eindtermen en leerplandoelstellingen te meten: bij een aantal examenopgaven kan het antwoord geraden of door eliminatie van de keuzemogelijkheden gevonden worden, waardoor een correct antwoord geen uitsluitsel geeft over het kennen en kunnen van de leerlingen. Bovendien kan men met deze vragen het denkproces van de leerlingen niet volgen, wat essentieel is bij denkvragen en oefeningen. Ook het hergebruik van identieke examenopgaven in opeenvolgende schooljaren tast de betrouwbaarheid van de evaluatie aan.

Voor chemie en fysica vertonen de leerlingenresultaten van het vorige schooljaar een merkwaardig beeld, dat verder onderzoek en reflectie vergt over de omstandigheden, het verloop en de samenstelling van de evaluatie van deze vakken: in bepaalde klassen ligt het aantal tekorten op jaarbasis bijzonder hoog, terwijl dat voor de overige vakken niet of veel minder het geval is. Voor chemie in het eerste en fysica in het tweede leerjaar komt in een van de klassen zelfs een klasgemiddelde voor dat lager dan 50 % ligt en daardoor uitdrukt dat de meeste leerlingen er de meeste eindtermen niet hebben bereikt. Omdat de leerlingenresultaten voor dit schooljaar veel beter zijn, heeft dit echter geen gevolg voor het erkenningsadvies van de school. Voor biologie zijn de jaarresultaten overal behoorlijk.

3.1.1.4 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichting Sportwetenschappen en in tso tweede graad in de studierichtingen Handel en Lichamelijke opvoeding en sport (leerplan D/2002/0279/047 en D/2002/0279/048 c en d)

Voldoet

Het aanbod van de basisdoelstellingen is nipt voldoende en heeft een aanvaardbare diepgang. Nagenoeg alle vakinhoudelijke leerplandoelen worden geëvalueerd, maar de algemene doelstellingen van het leerplan worden niet opgenomen in de evaluatie.

Onderwijsaanbod Het aanbod van de leerplandoelstellingen is voldoende afgestemd op het verwachte beheersingsniveau, maar in de doorgelichte studierichtingen zijn er enkele tekorten in de leerplanrealisatie. De visie van de leerplannen rond diepgang, moeilijkheidsgraad, inzicht, parate kennis en lesrendement wordt niet steeds voldoende vertaald naar de klaspraktijk, doordat een aantal leerplandoelen overdreven aandacht krijgt ten koste van enkele andere. De leraren leggen de klemtoon overwegend op de ontwikkeling van rekenvaardigheden en bij de oefeningen primeert vaak nog complexiteit op functionaliteit.

Door situationele factoren kwamen vorig schooljaar in het eerste leerjaar van de studierichting aso Sportwetenschappen de leerplandoelstellingen M20 (toepassingen in de ruimte), A20 (vectoren) en S68 en S69 (beschrijvende statistiek) niet of te beperkt aan bod en in het tweede leerjaar de doelstellingen M14 en M15 (ruimtemeetkunde), F42 (functies van de tweede graad) en G50 (algebraïsch rekenen).

In het eerste leerjaar van de studierichting tso Handel kwamen de leerplandoelstellingen f47 en f48 (stelsels van vergelijkingen) niet aan bod en in het tweede leerjaar kregen de doelstellingen m7 (driehoeksmeting), f23 (elementaire begrippen i.v.m. functies) en s34,35 en 36 (beschrijvende statistiek) een ietwat verkeerde interpretatie.

In tso Lichamelijke opvoeding en sport hebben de leerlingen in beide leerjaren het pedagogisch comfort van een bijkomend complementair lesuur, maar in het eerste leerjaar kwam de leerplandoelstelling 27 (algebraïsche verbanden expliciteren) te beperkt aan bod.

In alle studierichtingen komt het onderdeel 'gereedschapskistmeetkunde' enkel aan bod via een samenvatting bij het begin van het schooljaar, maar het wordt bij de leerlingen niet aangewend voor het onderzoeken van meetkundige situaties en bij het verklaren van meetkundige eigenschappen.

De vakgebonden eindtermen en de leerplannen verwachten dat er behalve aan kennis, ook gewerkt wordt aan de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes. Onder invloed van het leerboekgericht werken, staat de inlossing van deze verwachting onder druk, omdat de klemtoon overwegend ligt op de ontwikkeling van rekenvaardigheden. De andere vakgebonden vaardigheden (denk- en redeneervaardigheid, probleemoplossende vaardigheden en wiskundige taalvaardigheden) komen niet of minder uitdrukkelijk aan bod. Aanvullend is de vakgroep zoekende om de vakgerichte attitudes met meer rendement na te streven.

De vakgroep respecteert de voorgestelde timing in het leerplan niet. Ze besteedt meer tijd aan het rekenkundig deel ervan dan voorgeschreven, maar gezien het leerlingenpubliek, is deze afwijking aanvaardbaar.

De eindtermen rond ICT en de ICT-verwachtingen in de leerplandoelen krijgen aandacht in de lessen via de grafische rekenmachines. Het digitaal platform wordt efficiënt ingeschakeld als leerplatform in het onderwijsleerproces.

Uitrusting	De minimale materiële vereisten van het leerplan zijn aanwezig. De school heeft ervoor gezorgd dat elke wiskundeleraar gebruik kan maken van minstens één computer met degelijk projectiesysteem voor demonstratief gebruik. De leslokalen hebben een wiskundige aankleding. De grafische rekenmachines worden passend ingeschakeld in het leerproces.
Evaluatiepraktijk	Met uitzondering van de evaluatie van vaardigheden en attitudes is de congruentie tussen de leerplandoelen en de evaluatie voldoende. Men hanteert overwegend een testcultuur en integreert zelden elementen van een bredere evaluatiecultuur, hoewel de eindtermen en de leerplannen naast kennis en vaardigheden ook vakgebonden attitudes benadrukken. Er wordt ruim voldoende getoetst voor het dagelijks werk. De school gebruikt voor wiskunde in alle studierichtingen een verhouding dagelijks werk 1/3 – examens 2/3. Het werken met bonusvragen bij sommige toetsen en examens is een positief gegeven voor de ‘betere’ leerlingen. De examens bevatten een puntenverdeling en verbeter sleutels, maar de transparantie komt in het gedrang door enkel de totaalscore aan te duiden zonder de onderverdelingen. De vraagstelling is degelijk en de normering voldoet. Deze elementen tonen aan dat de evaluatie overwegend valide en voldoende betrouwbaar is. De evaluatieresultaten in Sportwetenschappen voldoen, maar zijn veeleer zwak met soms tegenvallende cijfers voor de examens. In de tso-studierichtingen variëren ze van nipt voldoende tot zwaar onvoldoende. Het gemiddelde is er vaak lager dan 50 % en voor sommige evaluatieperiodes in Handel behaalt 70% van de leerlingen een onvoldoende. Hiermee bewijst de vakgroep dat ze bepaalde leerplandoelstellingen weliswaar aanbiedt, maar niet steeds bereikt bij een meerderheid van de leerlingen. De resultaten sporen bij een aantal leerlingen evenmin met deze voor de andere vakken. Deze leerlingen scoren vaak beduidend lager voor wiskunde. De zwakke resultaten zijn overwegend te relateren aan de instroom van leerlingen met onvoldoende studie-ijver, studiemotivatie en doorzettingsvermogen. Dit blijkt uit de aard van de toets- en taakopgaven voor dagelijks werk, de zware onvoldoendes van een groot aantal leerlingen in het tso, vooral in Handel en uit de leerlinggerichte inzet van de vakgroep. Bij sommige leerlingen blijkt zelfs een duidelijke aversie voor het vak wiskunde. De tekorten leiden tot clausuleringen, vakantietaken of C-attesten met het advies volgend schooljaar een andere studierichting te kiezen.
Leerbegeleiding	Een samenspel van verschillende context-, input- en procesfactoren zet een sterke druk op de leerplanrealisatie en heeft een negatieve invloed op het leerrendement. Vooral in Handel, maar ook in Lichamelijke opvoeding en sport kent de school een grote instroom van leerlingen met vaak een tekort voor wiskunde in het vorige leerjaar. De vakgroep wordt hierdoor geconfronteerd met heterogene groepen. De opvoedkundige taakbekommernis van alle leraren manifesteert zich in een grote zorg voor het welzijn van de leerlingen en aandacht voor hun specifieke noden. Meer leerlingen dan in de referentiescholen hebben leermoeilijkheden, vaak omwille van taalachterstand, vooral in Handel. De studiehouding bij relatief veel leerlingen is bovendien veeleer zwak tot onvoldoende. Uit de studieresultaten en de verslagen van de klassenraden blijkt dat een aantal leerlingen helemaal geen interesse heeft voor wiskunde of dat de interesse onvoldoende wordt opgewekt. De leraren voelen zich genoodzaakt om

zowel in de les als erbuiten remediëring aan te bieden als compensatie voor de onvoldoende studiemotivatatie en de daaruit voortvloeiende hiaten in de beheersing van de leerstof. De vakgroep trapt wel niet in de valkuil om de leerlingengerichtheid extreem te laten overwegen op de leerplangerichtheid. Per hoofdstuk krijgen de leerlingen een checklist met te maken opdrachten en op het elektronisch leerplatform zijn verbeterbundels beschikbaar. Inoefenopdrachten en herhalingsoefeningen zouden moeten bijdragen tot de verwerking van de leerstof. De draagkracht van de leraren rond de leerbegeleiding in hoofde van de hierboven beschreven leerlingen is echter bereikt.

De uiteenlopende leerlingenresultaten in de verschillende studierichtingen tonen aan dat veel leerlingen nood hebben aan meer leervaardigheden en leerattitudes. Ondanks deze vaststelling wordt het expliciet en gelijkgericht nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' verengd tot het wegwerken van leerachterstanden, het inslijpen van de noodzakelijke verworvenheden uit de voorgaande leerjaren of voorgaande lessen en het geven van studietips bij de start van het schooljaar of bij de voorbereiding van de examens. Tot een afstemming van de eindtermen rond 'leren leren' op nieuwe leerstof komt men nauwelijks, hoewel bij elke toets de doelstelling vermeld wordt en de leerling zelf een inschatting kan maken van het resultaat. Het onvoldoende beheersen van de eindtermen rond regulering van het leerproces (Et 7 – Et 12) zet mede een druk op de studiemotivatatie en op het leerrendement. De leraren in de studierichting Lichamelijke opvoeding en sport spelen te weinig in op de mogelijkheden die de extra lestijd hen biedt o.a. om bij de start van het schooljaar de beginsituatie van de leerlingen op het vlak van wiskunde in te schatten en op te krikken en om in de loop van het schooljaar de basisleerstof beter te laten bekijken.

Deskundigheidsbevordering De aanwezige vakkennis wordt aangevuld met pedagogisch-didactische nascholing en ondersteuning door de pedagogische begeleidingsdienst. Naast de informele overlegmomenten vergadert de vakgroep regelmatig. Mede onder impuls van de directie worden vakinhoudelijke onderwerpen besproken die een link hebben met aandachtspunten op schoolniveau.

3.1.1.5 Toegepaste economie in tso tweede graad in de studierichting Handel (leerplan D/2005/0279/014)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod vertoont hiaten. Essentiële onderdelen worden niet behandeld. Bovendien mist de evaluatie in het eerste leerjaar validiteit.

Onderwijsaanbod Tijdens het voorgaande schooljaar werd een aanzienlijk gedeelte van de leerplandoelstellingen niet gerealiseerd. Vooral in het eerste leerjaar zijn ook dit schooljaar de hiaten groot. Zo wordt het onderdeel 'De documentenstroom in een handelsonderneming' niet behandeld. Nochtans gaat het om een belangrijk onderdeel. Het leerplan pleit ervoor om in het eerste leerjaar hieraan bijna een derde van de beschikbare lestijden te besteden. Ook bij het boekhoudkundig gedeelte zijn er belangrijke tekorten. Doordat er geen gebruik wordt gemaakt van een didactisch boekhoudpakket, worden verscheidene leerplandoelstellingen niet gerealiseerd. Verder wordt geen aandacht geschonken aan het situeren van de relevante gegevens van facturen en creditnota's in de roosters van de btw-aangifte en aan het onderscheid tussen individuele en collectieve rekeningen. Bovendien wordt voorbijgegaan aan de boekhoudkundige

registratie van de betaling van btw-voorschotten, de overdracht van de btw-rekeningen en de betaling van de afrekening aan de btw-administratie. In het onderdeel 'Verkopen moet je leren' primeert de theoretische aanbreng en gaat er te weinig aandacht uit naar de kerndoelstelling: het voeren van eenvoudige verkoopgesprekken. Positief zijn wel de doelgerichte bezoeken aan een winkelstraat en een warenhuis. Pas op het einde van het schooljaar wordt het onderdeel 'Op verkenning in de handelswereld' behandeld. Dat is weinig logisch en niet in overeenstemming met de leerlijn die het leerplan beoogt. Soms worden in het eerste leerjaar lestijden benut voor activiteiten die geen deel uitmaken van het leerplan. In het tweede leerjaar zijn er weinig lacunes. Wel wordt ook in het tweede leerjaar geen didactisch boekhoudpakket gebruikt, waardoor een aantal leerplandoelstellingen niet gerealiseerd worden. De vakoverstijgende verkoopoefening die de leerlingen in het tweede leerjaar uitvoeren, is kwaliteitsvol. Een degelijk geconcipeerde werkbundel loodst de leerlingen doorheen de voorbereidende en uitvoerende fasen van het verkoopproces.

Evaluatiepraktijk

In de examens van het eerste leerjaar worden frequent doelstellingen bevraagd, die al in vroegere examens aan bod kwamen. In een aantal gevallen zijn de vragen zelfs identiek. Daardoor boeten deze examens sterk in aan validiteit. In het tweede leerjaar sluiten de vragen goed aan bij de leerplandoelstellingen die in de loop van het trimester behandeld werden. Vooral in het eerste leerjaar, maar in mindere mate ook in het tweede leerjaar, staat een vrij groot gedeelte van de punten op kennisvragen, wat gelet op het toepassingsgerichte karakter van het vak niet vanzelfsprekend is. De doelstellingen die verband houden met het onderdeel 'Verkopen moet je leren', worden door middel van examens bevraagd, waar een vorm van permanente evaluatie hiervoor wellicht meer aangewezen is. Abstractie makend van de onderdelen die niet behandeld werden, zijn de vragen doorgaans representatief voor de leerplandoelstellingen. In het eerste leerjaar worden soms nog vragen aangetroffen die niet sporen met een leerplandoelstelling. Bij elke examenvraag wordt het puntentotaal vermeld. Op het voorblad wordt ook het totaal aantal te behalen punten aangegeven. Dit alles draagt bij tot de transparantie van de examens. Dat dezelfde examenopgaven tijdens de voorbije schooljaren nagenoeg ongewijzigd hergebruikt werden, getuigt niet van een professionele aanpak. Sinds dit schooljaar is er in het tweede leerjaar op dat vlak wel een gunstige kentering. Voor de kerst- en paasexamens werden nieuwe vragen opgesteld. In beide leerjaren worden in de loop van het schooljaar frequent toetsen afgenomen. Bovendien krijgen de leerlingen vaak taken opgegeven. Opvallend is het (te) groot aantal beoordelingen voor dagelijks werk in het eerste leerjaar.

Leerbegeleiding De meeste leraren hebben oog voor het bewerkstelligen van een taakgericht leerklimaat. De lessen verlopen doorgaans leraargestuurd met het onderwijsleergesprek als dominante werkvorm. Bij het onderdeel boekhouden wordt het leer- en redeneerproces goed ondersteund door het systematisch gebruik van het boekhoudalgoritme. Het valt op dat sommige leerlingen over uiterst slordige notities beschikken. Er is weinig aandacht voor structurerende leeractiviteiten. Zo worden de leerlingen onvoldoende begeleid bij het leren maken van samenvattingen. Leerlingen die de leerstof onvoldoende begrepen hebben, kunnen op een vaste weekdag tijdens de middagpauze bij hun leraren terecht. Bij sommige leraren is dit aanbod te vrijblijvend, waardoor er slechts weinig leerlingen op ingaan. Sinds dit schooljaar worden leerlingen met minder goede resultaten bij de kerstexamens er soms toe verplicht om tijdens het tweede trimester een remediëringstraject te volgen. Voor zij-instromers die in het tweede leerjaar willen instappen, wordt een inhaal cursus georganiseerd.

Uitrusting Aan de eisen met betrekking tot de minimale materiële uitrusting is voldaan. Het vaklokaal is uitgerust met een digitaal bord, een pc en een overheadprojector. Een computerklas kan gereserveerd worden. Die is onmisbaar voor de behandeling van de documentenstroom in de onderneming en de boekingen met behulp van een didactisch boekhoudpakket. Omdat deze onderdelen vorig schooljaar niet aan bod kwamen, was ook het ICT-gebruik door de leerlingen ondermaats.

3.1.1.6 Aardrijkskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel en Lichamelijke opvoeding en sport (leerplanD/2004/0279/029)

Voldoet

De meeste leerplandoelstellingen worden goed tot zeer goed gerealiseerd. De evaluatie is transparant en valide en de leerlingenresultaten zijn behoorlijk.

Onderwijsaanbod Hoewel de leerplanrealisatie onder druk staat als gevolg van niet gecompenseerde lesuitval en een enigszins te ambitieuze jaarplanning in het eerste leerjaar, krijgen de meeste doelstellingen wel de vereiste invulling en worden de overige minstens impliciet behandeld. Belangrijke vaardigheden zoals het nauwgezet observeren, het zelf ontdekken, ontleden, enz. komen geregeld aan bod. Het ruimtelijk aspect van het vak is nagenoeg permanent aanwezig door het werken met geschikt beeldmateriaal en het veelvuldig gebruik van de atlas.

Uitrusting Alle lessen vinden plaats in een geschikt vaklokaal dat leerrijk aangekleed is, maar door zijn ligging slechts weinig daglicht binnenlaat. De minimale materiële vereisten zijn aanwezig, inclusief ICT-apparatuur en internettoegang. Voor leerlingenopdrachten maakt men soms gebruik van een computerklas.

Leerbegeleiding In de lessen gaat veel aandacht naar de inbreng van de leerlingen. Het aanknopen van de leerinhouden met hun leefwereld versterkt hun aandacht en het rendement van het onderwijsleerproces. Dankzij de goed georganiseerde excursies kunnen de leerlingen heel wat geografische onderzoeksvaardigheden grondig oefenen via directe waarneming. Het digitaal platform wordt zinvol ingezet met o.a. overzichtsdocumenten over leerinhouden en vaardigheden. De leerlingen kunnen voor bijkomende uitleg ook steeds bij hun leraren terecht.

Het concept van de leerlingencursussen waarin hier en daar ruimte opengelaten wordt voor het aanvullen van de leerinhoud, dient wel in vraag gesteld te worden. Het is tegenstrijdig met de betreffende vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' van de derde graad en het werkt contraproductief als voorbereiding op het voorgezet onderwijs.

Evaluatiepraktijk De evaluatie peilt op een gepast beheersingsniveau, is transparant en valide. Wel tast het hergebruik van examenvragen in opeenvolgende jaren de betrouwbaarheid van de evaluatie aan, niet het minst wanneer leerlingen het leerjaar overdoen.
De leerlingenresultaten zijn behoorlijk. In het laatste leerjaar komen er nauwelijks tekorten op jaarbasis voor. In het eerste leerjaar zijn de resultaten zwakker, maar wel nog minstens voldoende.

3.1.1.7 Cultuur- en gedragswetenschappen in aso derde graad Humane wetenschappen (leerplan D/2009/7841/045)

Voldoet

De leerplandoelen worden zowel voor cultuur- als voor gedragswetenschappen in voldoende mate gerealiseerd. De leerlingen worden goed begeleid. De uitrusting en de evaluatiepraktijk zijn behoorlijk afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod Het aangeboden curriculum sluit goed aan bij de leerplandoelen. Naast het opbouwen van begrippenkaders, modellen en theorieën gaat er veel aandacht naar het toepassen en aftoetsen van deze kaders aan casussen, voorbeelden en diverse bronnen. Het levensecht karakter van het curriculum wordt versterkt door projectwerk, onderzoeksopdrachten en een inleefstage, waarbij de leerlingen ervaringen opdoen en uitwisselen binnen de sociaal-verzorgende sector of het buitengewoon onderwijs. Door een planmatige aanpak van het lerarenteam komen de leerplandoelen op een evenwichtige wijze aan bod.

De realisatie van de doelen in verband met de onderzoekscompetentie krijgt voldoende aandacht via het aanleren en hanteren van onderzoeksinstrumenten en -vaardigheden. Gedurende de verschillende studiejaar (in de tweede en derde graad) worden deze vaardigheden systematisch aangeleerd via verscheidene onderzoeksopdrachten met een leerplan- en eindtermgericht karakter. Het consecutief karakter en de moeilijkheidsgraad van de onderzoeksopdrachten kunnen nog versterkt worden. In het laatste jaar bestaan de onderzoeksopdrachten uit een literatuurstudie. Binnen de onderzoeksopdrachten krijgt de statistische verwerking van onderzoeksresultaten nog weinig (of geen) aandacht.

Uitrusting De leermiddelen en de infrastructuur bieden kansen om creatief en communicatief te werken. De gebruikte (vak)lokalen zijn uitgerust met een computer en projectiemateriaal en bieden de mogelijkheid om in groepjes te werken. Computers met internetaansluiting zijn niet onmiddellijk beschikbaar waardoor soms kansen gemist worden om binnen het vaklokaal projectmatig en gedifferentieerd te werken. Mits reservatie kan men uitwijken naar de schoolbibliotheek of een computerlokaal waar men over voldoende mogelijkheden beschikt om groepstaken en opzoekwerk te organiseren. De school heeft een beperkte basiscollectie vakliteratuur en enkele geactualiseerde vaktijdschriften.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie is zowel voor cultuur- als voor gedragswetenschappen voldoende representatief voor de leerplandoelen. Voor gedragswetenschappen hebben een aantal examenvragen geen duidelijke link met de leerplandoelstellingen. Soms zijn ze nog iets te sterk op kennis en reproductie van de aangeboden casussen afgestemd. De verhouding tussen kennis, inzicht en toepassing wordt in de totaliteit van de evaluatie wel bewaakt. Bij de evaluatie van de onderzoekscompetentie gaat er zowel aandacht uit naar het proces en het product. De taakverdeling binnen de groepjes en het individueel werk zijn in de verslagen niet transparant. De bijzondere aandacht voor de studierichtinggeoriënteerde attitudes binnen de opleiding gedurende de verschillende jaren is een voorbeeld van goede praktijk. De studieresultaten vormen voor beide vakken zelden aanleiding tot niet slagen en voor de gevallen waar dit wel zo is, gaat het meestal gepaard met nog een aantal andere vaktekorten en/of een gebrek aan inzet of inzicht. Over de vijf laatste schooljaren heen spoort de attestering (aantal A- en C-attesten) met het Vlaams gemiddelde, maar per schooljaar zijn er soms grote verschillen. De participatie en de studieresultaten aan het hoger onderwijs zijn behoorlijk en sporen beiden met het gemiddelde van hun Vlaamse studiegenoten. De meeste leerlingen (60 %) kiezen voor een vervolgopleiding op het niveau van een professionele bachelor, 30 % kiest voor een vervolgopleiding op het niveau van een academische gerichte bachelor.

Leerbegeleiding Het zelf ontwikkeld studiemateriaal is goed gestructureerd en overzichtelijk. In de lessen heerst er overwegend een positieve en aangename werksfeer met voldoende afwisseling tussen leergesprekken, groepswork en discussiemomenten. In enkele lessen overweegt doceren als werkvorm, in andere lessen worden niet alle leerlingen bij de les betrokken, maar meestal is er wel een goede mix van informatieverstrekking, instructie, leerlingenwerk en actieve lesbetrokkenheid. De projectiemogelijkheden worden benut om de lesstructuur te projecteren en fragmenten te tonen. Het lesmateriaal bevordert contextgebonden en levensecht leren en werkt ondersteunend ten aanzien van het leerproces. Het organiseren van stagebezoeken en het exploreren van de buitenschoolse werkelijkheid versterkt het activerend leren. Leerlingen met tekorten worden van nabij opgevolgd en kunnen steeds een beroep doen op extra begeleiding. Voor instromers zijn een degelijk en verzorgd instappakket en een begrippenlijst ontwikkeld.

Deskundigheidsbevordering Ondanks de recente opdrachtwissels getuigt de vakgroepwerking van een constructieve dynamiek die het resultaat is van individuele professionaliteit, frequent overleg, jarenlange traditie en expertise, betrokkenheid op de opleiding, zelfkritisch vermogen en een gemeenschappelijke visie op kwaliteitsvol onderwijs. De verdeling van de lesopdrachten binnen de vakken volgens hun inhoud (cultuur, psychologie, sociologie, ...) en de koppeling aan de vooropleiding van de leraren ondersteunen een doelgericht nascholingsbeleid en een kwaliteitsvol studieaanbod.

3.1.1.8 Economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (leerplan D/2006/0279/051)

Voldoet niet

Het onderwijsaanbod beantwoordt onvoldoende aan de algemene doelstellingen van het leerplan en mist daardoor diepgang. De evaluatie is onvoldoende valide en representatief voor de leerplandoelstellingen. Ze mist bovendien transparantie.

Onderwijsaanbod Het leerplan beoogt o.a. de leerlingen vanuit concrete contexten inzicht te laten ontwikkelen in de belangrijkste economische concepten en in hun onderlinge verbanden. Bovendien wil het de leerlingen probleemoplossende vaardigheden laten verwerven om doelgericht hun kennis en inzicht toe te passen in diverse contexten en vanuit verschillende perspectieven. Aan deze algemene doelstellingen wordt onvoldoende tegemoet gekomen. Vooral in het deelvak algemene economie is er bij de meeste aangebrachte thema's weinig aandacht voor een systematische lesopbouw, waarbij de leerlingen aan de hand van een concrete context uitgedaagd worden om een oplossing te bedenken voor het gestelde probleem. In de meeste gevallen is er enkel aandacht voor het eindresultaat, niet voor de weg die tot dit eindresultaat leidt. Dit heeft tot gevolg dat de leerlingen de nieuwe kennis meestal onvoldoende beheersen. Zij beschikken doorgaans slechts over oppervlakkige kennis. Van een diepgaand inzicht, noodzakelijk om hun kennis in nieuwe situaties toe te passen, is meestal weinig sprake.

Aan het ontwikkelen van de onderzoekscompetentie wordt zowel in het eerste als in het tweede leerjaar veel aandacht besteed. Waar in het eerste leerjaar het onderzoeksthema en/of de onderzoeksmethode nog vastliggen en het onderzoeksopzet nog veeleer bescheiden is, bepalen de leerlingen in het tweede leerjaar volledig zelf het onderwerp en de wijze van behandeling. De voorgelegde eindproducten zijn in het tweede leerjaar diepgaand uitgewerkt. De specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie worden grotendeels bereikt. Wel worden de onderzoeksresultaten nog onvoldoende geconfronteerd met andere standpunten.

Een grote hoeveelheid lestijden wordt opgeofferd voor de behandeling van onderwerpen die geen deel uitmaken van het leerplan of die pas later aan de orde zijn. Dat er nu en dan tijd uitgetrokken wordt voor de bespreking van de economische actualiteit, kan enkel maar worden toegejuicht, maar dit mag niet ten koste gaan van de leerplandoelstellingen. Bovendien is het niet echt zinvol om uitgebreid stil te staan bij thema's, die voorkennis vereisen waarover de leerlingen op dat ogenblik nog niet beschikken.

Evaluatiepraktijk De examens zijn onvoldoende valide en representatief voor de leerplandoelstellingen. Een groot aantal kerndoelstellingen wordt niet bevraagd. Omgekeerd worden ook soms vragen gesteld over onderwerpen die niet beantwoorden aan een leerplandoelstelling. De meeste vragen zijn vrij elementair. Naar diepgaande kennis en analysevaardigheden wordt in onvoldoende mate gepeild. In het tweede leerjaar zijn de meeste vragen louter kennisgericht. Bij verscheidene examens ontbreekt een voorgedrukte puntenverdeling per vraag, waardoor ze onvoldoende beantwoorden aan het transparantiecriterium. Door al deze tekorten bieden de examens onvoldoende uitsluitsel over de vraag of de leerlingen de leerplandoelstellingen bereikt hebben. Bij de toetsen zijn de tekorten veelal gelijkaardig.

In het tweede leerjaar worden met betrekking tot de onderzoekscompetentie zowel het proces als het product beoordeeld. Er zijn verschillende beoordelingsmomenten, waarbij telkens andere facetten geëvalueerd worden.

Leerbegeleiding De lessen verlopen in een taakgericht leerklimaat. Doordat bij de aanbreng van de meeste leerinhouden het contextmateriaal uit het leerboek veelal niet aangewend wordt, is er weinig aandacht voor de ontwikkeling van het probleemoplossend denken. Om de leerlingen vertrouwd te maken met de nieuwe leerinhouden wordt voornamelijk gebruik gemaakt van de doceervorm en het onderwijsleergesprek. Bij het maken van toepassingen wordt van de leerlingen zelfwerkzaamheid verwacht. De eisen die daarbij aan de leerlingen worden gesteld, overtreffen soms hun mogelijkheden. Van zelfgestuurd leren is vooral sprake bij het uitvoeren van onderzoeksopdrachten.

Of en hoe de leerlingen de bestudeerde leerinhouden schematiseren, wordt aan henzelf overgelaten. Dit wordt niet opgevolgd. Op een vaste weekdag kunnen de leerlingen tijdens de middagpauze voor bijkomende uitleg bij hun leraar terecht. Leerlingen die langdurig afwezig zijn geweest, worden ertoe aangezet van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Uitrusting Aan de eisen met betrekking tot de minimale materiële uitrusting is voldaan. In het leslokaal kan de leraar gebruik maken van een digitaal bord en een pc. Doordat het digitaal bord ook als schrijfbord fungeert, beperkt dit de mogelijkheid om digitaal bord en schrijfbord naast elkaar te gebruiken.

Voor computertoepassingen kunnen laptops ontleend worden. Ondanks de vele mogelijkheden die het leerboek biedt om de leerlingen gebruik te laten maken van ICT, gebeurt dit nagenoeg niet. In de les hanteren de leerlingen ICT bijna uitsluitend bij presentaties, maar nauwelijks om informatie te verzamelen en al helemaal niet om berekeningen uit te voeren of grafische voorstellingen te maken.

3.1.1.9 Engels en Frans in de basisvorming en het specifieke gedeelte en Duits in het specifieke gedeelte in aso derde graad Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen (leerplan D/2006/0279/030, D/2006/0279/041, D/2006/0279/005)

Voldoet

De leerplandoelen voor Duits, Engels en Frans worden voldoende aangeboden, geëvalueerd en gerealiseerd. De specifieke eindtermen voor de vakken van de pool moderne talen komen eveneens voldoende aan bod, zowel in de les- als in de evaluatiepraktijk.

Onderwijsaanbod De leerplandoelstellingen voor de basisvorming en het specifieke gedeelte worden in alle moderne talen in voldoende mate gerealiseerd. Een algemene visie en een visie op de realisatie van de specifieke eindtermen rond de onderzoekscompetentie vormen de basis voor het uitwerken van het curriculum moderne talen. Het onderwijs wordt communicatief en vaardigheidsgericht benaderd, hoewel het vak Frans nog aan een inhaalbeweging bezig is. Grammatica en woordenschat worden hier nog niet voldoende in authentieke en functionele contexten aangeboden. De woordenschat wordt sinds vorig schooljaar meer functioneel benaderd, maar de taalkundige component wordt nog onvoldoende geïntegreerd aangeboden binnen het vaardigheidsonderwijs. Externe ondersteuning en interne kwaliteitszorg zorgen voor een lopend verbeteringstraject. Binnen de vakken Duits en Engels ligt de klemtoon sterker op het competentieren. De vorming heeft binnen beide talen oog voor een brede, culturele taalontwikkeling. De taalvaardigheden worden geïntegreerd benaderd en de taalbeschouwing dient ter ondersteuning van de vaardigheden. Binnen de moderne talen wordt voor de taalbeschouwing over het algemeen nog niet voldoende vertrokken van de (zelf)reflectie van de leerlingen op hun taalgebruik en het taalsysteem. Daarnaast staat de grammatica nog niet voldoende in een dienende rol in het taalverwervingsproces.

De vakgroepen gebruiken teksten, beeld- en geluidsfragmenten uit actuele anderstalige media. De luistervaardigheid wordt bevorderd door het vlotte en verzorgde gebruik van de doeltaal door de leraren en het consequent gebruik ervan in hun interactie met de leerlingen. De afwisseling in aangereikte tekstsoorten is voldoende en de verwerkingsgraad is afgestemd op de doelgroep. De leraren integreren regelmatig taalactiverende werkvormen om taal in communicatieve situaties aan te reiken. De leerlingen maken taaltaken met een voldoende uitdagend en functioneel karakter. Enkele extramuros- en vakoverschrijdende activiteiten vormen waardevolle aanvullingen. Tijdens de Franse taaluitwisseling worden taal- en cultuurbeleving in een authentieke context aangebracht. Gelijkgelerichte afspraken rond de aanpak van communicatief onderwijs voor de moderne talen zijn nog niet sterk ontplooid. Het voldoende expliciteren van de verwachtingen en (beoordelings)criteria voor de taalvaardigheden en het aanbrengen van een leerlijn in moeilijkheidsgraad zijn nog werkpunten. Ook de verticale afstemming tussen de graden is nog in ontwikkeling.

De vakgroepen zijn vertrouwd met de realisatie van de specifieke eindtemen en er werden afspraken gemaakt tussen de vakken. De vakoverstijgende samenwerking voor de realisatie van de onderzoekscompetentie verloopt gestroomlijnd. De domeinen 'Taal en communicatie' en 'Taal en cultuur' komen met voldoende diepgang aan bod. Het domein 'Taal als systeem' krijgt minder aandacht. Enkele kleine onderzoeksopdrachten besteden wel aandacht aan het spellings- en spraakkunststelsel van de moderne talen. Vanaf de tweede graad raken de leerlingen vertrouwd met begeleid zelfstandig werk en de aspecten van een onderzoeksopdracht. In het eerste leerjaar van de derde graad biedt een onderzoeksopdracht voor Duits een degelijke voorbereiding op een meer uitgebreide en vakoverstijgende onderzoeksopdracht in het tweede leerjaar. Bij het onderzoekend leren is er aandacht voor het gebruik van stappenplannen en strategieën. De leerlingen leren reflecteren over hun opdracht, het ontwikkelingsproces en hun taalgebruik. Het leerproces van de leerlingen wordt tussentijds voldoende ondersteund en bijgestuurd.

Evaluatiepraktijk De evaluatie is voldoende gericht op het communicatieve karakter van de doelstellingen. Binnen Frans wordt het spoor van lexicale en grammaticale kennis buiten gebruikscontexten stilaan verlaten. De vakgroepen hanteren een 60/40 verhouding tussen de vaardigheden en de taalbeschouwing. Dit schooljaar werd de puntenverhouding tussen het dagelijks werk en de examens aangepast van een 30/70 verhouding naar een 50/50 verdeling. De vakgroepen zijn immers van oordeel dat de evaluatie van de vaardigheden een meer procesmatige aanpak vereist. De evaluatie wordt meer geïntegreerd in het leerproces en neemt zo een sleutelpositie in. Zo wordt de evaluatie sterker benaderd als een terugkoppelingsproces, met feedback zowel voor de leerling (eventueel ook voor zijn directe omgeving), als voor de leraar.

De evaluatiecriteria voor de productieve taalvaardigheden zijn niet steeds voldoende duidelijk afgebakend en worden soms onvoldoende transparant gecommuniceerd met de leerlingen. Tevens ontbreken vakoverstijgende afspraken hier rond. Vakgebonden attitudes krijgen nog niet de noodzakelijke aandacht en worden eerder zelden opgenomen in de evaluatie.

Uitrusting De minimale materiële leerplanvereisten zijn aanwezig. De beschikbare taallokalen zijn behoorlijk uitgerust om beeld- en geluidsmateriaal te integreren in de onderwijspraktijk. Het uitrustingsniveau voor de moderne talen wordt progressief verbeterd, al is er nog een groeimarge. De leraren maken regelmatig gebruik van de aanwezige leermiddelen. Via het elektronisch leerplatform worden de leerlingen ondersteund in het leerproces. De ICT-infrastructuur wordt soms nog niet voldoende geïntegreerd in het taalonderwijs.

Leerbegeleiding De leraren trachten de schoolvisie rond de aandacht voor een brede leerlingenzorg vorm te geven. De leerlingen worden sterk betrokken bij het lesgebeuren en de werkvormen zijn erop gericht de leerlingen actief te laten deelnemen aan de les. Belemmerende factoren voor de communicatieve benadering zijn de soms lage motivatie voor taal en taalzorg en de vrij grote klasgroep in het eerste leerjaar van de derde graad. De klemtoon binnen de leerbegeleiding ligt vooral op het aanbieden van remediërende initiatieven. Het preventieve luik van de leerbegeleiding en het leren leren, krijgen minder expliciete aandacht. Binnen de moderne talen wordt de verantwoordelijkheid voor het leeraspect en voor het ingaan op de mogelijkheden tot bijsturing in sterke mate bij de leerling gelegd, met wisselend resultaat. Om de leerbegeleiding op vakniveau meer structuur te geven en de leerlingen sterker op hun verantwoordelijkheid aan te spreken, heeft het schoolbeleid dit schooljaar het initiatief genomen tot het opleggen van een remediëringstraject wanneer een cijfermatig tekort opduikt na een rapportperiode.

De informatiedoorstroming vanuit de tweede graad over het taalbeheersingsniveau van de leerlingen is vrij beperkt. Het in kaart brengen van de beginsituatie is leraarafhankelijk. Onder meer hierdoor is het aanbod aan remediëring en differentiatie nog niet voldoende afgestemd op de individuele behoeftes. Leerlingen met specifieke noden kunnen rekenen op aangepaste maatregelen.

De doeltaal wordt binnen alle moderne talen consequent gebruikt als instructietaal en de leerlingen worden eveneens aangemoedigd om de doeltaal actief te gebruiken. De aandacht voor correct taalgebruik en de reflectie hierop is minder aanwezig. Met een aantal activerende werkvormen worden de leerlingen regelmatig uitgedaagd om te participeren aan het onderwijsleerproces. Vooral de opdrachten in het kader van de onderzoekscompetentie vormen praktijkvoorbeelden van taakgerichtheid, aandacht voor zelfstandigheidsontwikkeling en gestructureerd werken.

De doeltaal wordt binnen alle moderne talen consequent gebruikt als instructietaal en de leerlingen worden eveneens aangemoedigd om de doeltaal actief te gebruiken. De aandacht voor correct taalgebruik en de reflectie hierop is minder aanwezig. Met een aantal activerende werkvormen worden de leerlingen regelmatig uitgedaagd om te participeren aan het onderwijsleerproces. Vooral de opdrachten in het kader van de onderzoekscompetentie vormen praktijkvoorbeelden van taakgerichtheid, aandacht voor zelfstandigheidsontwikkeling en gestructureerd werken.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepen worden door het schoolbeleid aangemoedigd om te reflecteren over een kwaliteitsvolle werking. De aandacht voor professionalisering en interne kwaliteitszorg vertaalt zich in een jaarlijks actieplan en een informatiedossier. Onder impuls van de pedagogische begeleiding heeft de vakgroep Frans een meer vaardigheidsgericht taaltraject uitgetekend.

Ondanks de correlerende leerplandoelstellingen van de moderne talen hebben de vakgroepen nog geen taaloverschrijdende samenwerking opgezet. Hierdoor is over de vakken heen, met uitzondering van de onderzoeksopdrachten, een gelijkgerichte visie op het talenonderricht nog niet voldoende zichtbaar aanwezig.

3.1.1.10 Wiskunde in tso derde graad in de studierichtingen Handel en Lichamelijke opvoeding en sport

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in nipt voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

Onderwijsaanbod In de studierichting tso Handel worden de verplichte inhoudelijke doelstellingen betreffende grafisch onderzoek van functies, afgeleiden en integralen van veeltermfuncties, exponentiële en logaritmische functies, financiële algebra en statistiek in voldoende mate aangeboden, hoewel vorig schooljaar enkele leerplancomponenten zoals VF18 (vraagstukken oplossen waarbij het begrip integraal gebruikt wordt), EF5 (concrete problemen i.v.m. exponentiële groei oplossen m.b.t. groeipercentage) en FA8,12 en 13 (financiële algebra) niet of te beperkt behandeld werden.

De leerlingen van tso Lichamelijke opvoeding en sport hebben in elk leerjaar het pedagogisch comfort van een extra lestijd uit het complementair gedeelte. De verplichte inhoudelijke doelstellingen betreffende reële functies en algebra, statistiek en financiële algebra werden er vorig schooljaar in voldoende mate aangeboden met een aantal uitbreidingsdoelstellingen, maar een aantal componenten o.a. FA5 (financiële algebra) kwamen niet aan bod. Uit lesobservaties en cursussen blijkt dat de leerlingen wel meer moeten leren bepaalde aspecten van het functieapparaat te gebruiken in zinvolle, concrete toepassingen. De nadruk ligt te weinig op het oplossen van problemen en vraagstukken, die te herleiden zijn tot vragen over het verloop en het veranderingsgedrag van functies, maar nog te sterk op de theoretische onderbouw. Het moet eerder gaan om inzicht in en gebruik van wiskundige concepten, dan om losstaand rekenwerk al of niet met grafische rekenmachines.

In deze studierichtingen is de vakgroep, ondanks enkele goede aanzetten, nog zoekende om de verplichte inhoudelijke doelstellingen van het onderdeel 'mathematiseren en oplossen van problemen' (MA1, MA2, MA3, MA4, MA5) zowel in de lespraktijk als in de evaluatie conform de verwachtingen in de leerplannen aan te pakken. Het volstaat hier niet toepassingen te maken die een hoofdstuk van andere leerstofonderdelen afsluiten of voorbeelden uit een leerboek te gebruiken waarbij mathematiserings- en oplossingsprocedures tot een voorspelbare routine worden herleid. Het leren gebruiken van heuristieken en het leren kiezen uit verschillende oplossingsstrategieën komen zo te weinig aan bod. De vakgroep kan evenmin aantonen dat de verplicht te realiseren leerplandoelen betreffende vaardigheden (leerplan 5.1.1) en attitudes

(leerplan 5.1.2) voldoende systematisch aan bod komen. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden in voldoende mate gerealiseerd, maar er zijn nog heel wat groeikansen. De klemtoon ligt quasi uitsluitend op het gebruik van grafische rekenmachines, maar algebraïsche en meetkundige pakketten worden niet of nog te weinig functioneel gebruikt.

Uitrusting De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. Er zijn een aantal goed uitgeruste vaklokalen met een wiskundige aankleding. In elk leslokaal zijn er voldoende projectiemogelijkheden en beschikt de leraar over een pc voor demonstratief gebruik. De leerlingen beschikken over een grafisch rekentoestel en maken er efficiënt gebruik van tijdens de lessen en de evaluatiemomenten.

Evaluatiepraktijk De evaluatie is voldoende valide. Nagenoeg alle vakinhoudelijke leerplandoelen worden geëvalueerd, maar de algemene doelstellingen van het leerplan betreffende vaardigheden worden niet opgenomen in de evaluatie. De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om deze in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepniveau werden hierover echter nog weinig concrete afspraken gemaakt.

De evaluatie is voldoende transparant. De evaluatiecriteria worden steeds meegedeeld, alleen is het aandeel van de deelevaluaties in het eindtotaal niet steeds duidelijk. De examens hebben een redelijke lengte en moeilijkheidsgraad en zijn voornamelijk gericht op rekenvaardigheden. De evaluatie is veeleer kennis- en toepassingsgericht dan competentiegericht. De studiemotivatie en het doorzettingsvermogen worden hierdoor bij een aantal leerlingen onvoldoende geprikkeld.

In Lichamelijke Opvoeding en sport worden sommige uitbreidingsdoelstellingen vrij uitgebreid bevraagd bij toetsen en examens. De resultaten sporen goed met die van de andere vakken. In Handel behalen de leerlingen weinig bemoedigende cijfers. Het gemiddelde voor wiskunde scoort meestal lager dan dat voor de andere vakken (soms lager dan 50 % in het eerste leerjaar) en er zijn relatief veel onvoldoendes zowel voor het dagelijks werk als voor de examens (de twee vorige schooljaren nagenoeg 50 % in het eerste leerjaar).

Een aanzienlijk aantal leerlingen in het eerste leerjaar van tso Handel kreeg de twee voorbije schooljaren voor wiskunde een herexamen opgelegd. Hiermee voldoet de school niet aan de regelgeving. De bijkomende proeven zijn gebaseerd op tekorten voor het vak en beperken zich niet tot uitzonderlijke en individuele gevallen.

Leerbegeleiding De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht op inzet. De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze en de leerlingen krijgen kansen tot zelfstandig werken. Er is soms wel te weinig aandacht voor de wiskundige nauwkeurigheid bij het noteren. De zorgbreedte van de leraren uit zich positief in bijwerklessen, inhaallessen of het geven van extra taken.

In III,1 zijn er een aanzienlijk aantal instromers, vooral in Handel. Er wordt echter weinig ingespeeld op het traject dat de leerlingen qua wiskunde vooraf doorlopen hebben. De leraren in Lichamelijke opvoeding en sport gebruiken te weinig de mogelijkheden die de extra lestijd in beide leerjaren hen biedt.

De preventieve leerbegeleiding is niet altijd even efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen. Een gedeelte van de leerlingen vertoont duidelijk lacunes met betrekking tot de basiskennis. Een systematische aanpak van 'leren leren' doorheen de graden en het uitwerken van verticale leerlijnen zijn nog werkpunten.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëingsmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja

Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	neen
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Welzijn

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

De school heeft een visietekst over de leerbegeleiding uitgeschreven, waarbij zij voor een omschrijving van het begrip 'leren leren' inspiratie zocht in de brochure over de vakoverschrijdende eindtermen van de Vlaamse overheid. In overeenstemming met de gedachtegang in die tekst legt zij de nadruk op het belang van levenslang leren als element van zelfontplooiing. Het komt er volgens haar dan ook op aan een basishouding te ontwikkelen om altijd te willen bijleren en de competenties te ontwikkelen om dat ook echt te willen doen. Het uiteindelijk doel is tot een breed leren te komen, waarbij de leerlingen hun persoonlijke leerstijl en eigen leerstrategieën vruchtbaar kunnen inzetten. De school heeft deze algemene doelstellingen niet verder geconcretiseerd, wat de controle op de doeltreffendheid ervan bemoeilijkt. Wel kan uit de concrete acties die zij opzet, worden afgeleid dat het er haar om te doen is de leerlingen te leren plannen, een studiemethode bij te brengen, leesstrategieën te leren hanteren, de notitievaardigheid en de onderzoekscompetentie te ontwikkelen en hen keuzebekwaam te maken. Daarnaast wil ze leerlingen met leerachterstanden en/of leermoeilijkheden ondersteuning bieden.

Mede onder impuls van een dynamische werkgroep 'leren leren' heeft de school een breed spectrum van preventieve en curatieve ondersteuningsmaatregelen uitgewerkt. Wat de eerste graad betreft, kaderen die deels binnen het gelijke onderwijskansenbeleid (GOK). Doorheen de jaren zijn tal van nieuwe initiatieven ontwikkeld, die vaak in afzonderlijke documenten worden toegelicht. Deze veelheid aan documenten belemmert soms de transparantie.

Voor de leerlingen van het eerste leerjaar van de eerste graad werd een basiscursus 'leren leren' ontwikkeld. Positief is dat naargelang het thema hierbij telkens andere vakleerkrachten betrokken worden. Sommige cursusdocumenten worden losbladig aan de leerlingen bezorgd, andere staan in de leerlingenagenda afgedrukt. Dit houdt het risico in dat de leerlingen minder geneigd zijn om het bestudeerde achteraf nog eens in onderlinge samenhang door te nemen.

Bij het ontwikkelen van de leer- en studeervaardigheid hanteert de school soms twee methodes naast elkaar, waarbij vak- of doelafhankelijk nu eens de ene dan weer de andere methode voorrang krijgt. Dit kan bij sommige leerlingen aanleiding geven tot verwarring. Voor de planningsvaardigheden, de notitievaardigheden, de leesstrategieën en de onderzoekscompetentie zijn graadoverstijgend leerlijnen uitgezet. Richtsnoer hiervoor zijn de vakoverstijgende eindtermen 'leren leren', de eindtermen Nederlands en de cesaurodoelen en specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie.

Om de leraren over leerstoornissen te informeren, organiseert de leerlingencoach in het begin van het schooljaar een reeks middagsessies. Informatiefiches hierover zijn eveneens raadpleegbaar op het intranet. De school wil haar draagkracht binnen de perken houden. Daarom biedt zij enkel begeleidingsplannen aan voor leerlingen met dyslexie en sinds kort ook voor leerlingen met dyscalculie. Bij de inschrijving worden de ouders geattendeerd op de beperkte mogelijkheden die de school kan bieden aan leerlingen met leerstoornissen.

Leerlingen met een gebrekkige studiemethode kunnen door de klassenraad worden doorverwezen naar één van de drie studiemethoden. Die brengen geregeld schriftelijk verslag uit bij de leerlingencoach en/of de directie en bij de klassenleraar. Op advies van de klassenraad kunnen GOK-leerlingen in de eerste graad voor deskundige ondersteuning en begeleiding bij het studeren terecht in de huiswerkklas.

Een opmerkelijk nieuw initiatief sinds dit schooljaar zijn de zgn. remediëringstrajecten. Anders dan bij de klassieke remediëring die meestal kortstondig is en aan een beperkte achterstand voor een leerstofonderdeel wil verhelpen, worden met dit initiatief blijvende leereffecten beoogd en wordt de verantwoordelijkheid voor het leren in belangrijke mate bij de leerling zelf gelegd. Dit traject is bestemd voor leerlingen die het om uiteenlopende redenen in een centraal vak niet goed doen en loopt vooral gedurende het tweede trimester. De vakleraar brengt aan de klassenraad verslag uit over het verloop van het remediëringstraject (de geleverde inspanning) en over de evolutie van de cijfers. Op het einde van het tweede trimester rapporteren zowel de vakleraar als de leerling zelf over wat goed/minder goed loopt en wat er verder kan gebeuren.

Een aantal aspecten van leerbegeleiding worden door de school geëvalueerd. Zo stelt de werkgroep 'leren leren' vast dat het 'leren leren' nog onvoldoende toepassing vindt bij een aantal leraren en leerlingen. Sommige collega's zien er het nut niet van in, wensen er geen tijd aan te besteden en gaan ervan uit dat zij hier toch niet op afgerekend zullen worden. Ook leven niet alle collega's de afspraken in verband met de planning na. Eerder al kwam de werkgroep tot het besluit dat lang niet alle leerlingen bereid waren de zes-stappen-studiemethode te adapteren. Recentelijk heeft een collega die in de school praktijkonderzoek uitvoert, een bevraging opgezet bij de leerlingen over hun ervaringen met het pas ingevoerde remediëringstraject.

In een aantal gevallen worden aansluitend bij de vaststellingen verbeteringsvoorstellen geformuleerd. In andere gevallen blijft het bij de loutere vaststelling. De aangehaalde oorzaken voor het matige succes van sommige acties dringen niet altijd door tot de kern van het probleem.

Naar sommige acties, vooral dan in de tweede en de derde graad, is tot hiertoe weinig onderzoek gedaan. Er is dan ook geen hard feitensmateriaal voorhanden dat uitsluitsel geeft over de mate waarin deze acties toepassing vinden en het effect dat ze genereren.

Wat de verdere ontwikkeling betreft, blijft de werkgroep 'leren leren' niet bij de pakken zitten. Recente nieuwe initiatieven zijn de aandacht voor notitievaardigheid en het remediëringstraject. Momenteel wordt er onder meer nagedacht over het integreren van leesstrategieën in andere vakken dan het vak Nederlands, het bevorderen van synthese- en denkvaardigheden en het ontwikkelen van een basiscursus 'leren leren' voor het tweede leerjaar van de eerste graad. Om hun deskundigheid op peil te houden, volgen verscheidene personeelsleden regelmatig nascholing over 'leren leren' en leerbegeleiding.

4.2.2 Loopbaanbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, doeltreffendheid, ontwikkeling.

Motivering

De leerlingen worden tijdens hun schoolloopbaan voldoende geïnformeerd over en begeleid bij hun studiekeuze waarmee ze aan het einde van iedere graad te maken krijgen. De studiekeuzebegeleiding richt zich op een toenemend vermogen van de leerlingen om over hun eigen leren te reflecteren, om hun eigen mogelijkheden zo helder mogelijk te zien en om de gevolgen van eigen keuzes goed in te schatten. Naast het eigen studieaanbod is er bijzondere aandacht voor het studieaanbod binnen de scholengemeenschap en het belang van een juiste studiekeuzeoriëntering.

Voor verscheidene opleidingen worden er informatie- en/of instappakketten ter beschikking gesteld voor geïnteresseerde instromers vanuit andere studierichtingen en worden aparte informatiemomenten georganiseerd.

Dreigende tekorten die invloed kunnen hebben op de attestering worden tijdig gecommuniceerd naar leerlingen en ouders. Het toekennen van B- en C-attesten gebeurt weloverwogen en op basis van voldoende gegevens. Het aantal uitgestelde beslissingen is de laatste schooljaren sterk verminderd, hoewel er nog steeds over een aantal leerlingen eind juni niet beslist wordt, hoewel men over voldoende gegevens beschikt om een eindbeslissing te nemen. De school stelt vast dat de adviezen die geformuleerd worden op basis van intake, studieresultaten en leerlingenkenmerken vaak niet opgevolgd worden, wat meestal resulteert in een bevestiging van de juiste inschatting van het advies. In de eerste en tweede graad spreekt de klassenraad zich vooral uit over de haalbaarheid van de studiekeuze, in de derde graad focust de klassenraad eerder op de grondigheid en de kwaliteit van het studiekeuzeproces. De beslissingen van de delibererende klassenraad worden voldoende gemotiveerd.

De klassenleraars, het directieteam, de coördinator voor de overgang secundair-hoger onderwijs (SOHO) en de medewerkers van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) bieden hiervoor de nodige ondersteuning. De klassenleraars spelen in het ontwikkelen van deze bekwaamheid een sleutelrol. De SOHO-coördinator bepaalt in samenwerking met hen welk materiaal de leerlingen gebruiken bij hun reflectie, op welke wijze en met welke tijdsplanning het hele proces verloopt, wanneer en op welke wijze de inbreng van CLB, directie en /of derden gepland wordt.

In het tweede jaar van elke graad trekken de klassenleraars geregeld tijd uit om de leerlingen te laten stilstaan bij hun mogelijkheden en keuzes. Voor de ondersteuning van de studiekeuzebekwaamheid van de laatstejaars wordt een vijftal lessen voorzien.

Er worden verschillende instrumenten gebruikt om het keuzeproces systematisch te begeleiden zoals: de BASO-fiches (basis-secundair) bij de overgang van de lagere school naar het secundair onderwijs, het CLB-boekje 'Op stap naar de tweede graad', de brochure 'Wat na het vierde jaar' en een werkboekje voor de derde graad.

Op het eind van elke graad worden leerlingen en ouders uitgebreid geïnformeerd over de studiemogelijkheden. De leerlingen krijgen interne voorstellingen van eigen studierichtingen en informatie over studierichtingen binnen de andere scholen van de scholengemeenschap.

Op het einde van het tweede trimester wordt de voorlopige studiekeuze van de leerlingen in het tweede leerjaar van de eerste en tweede graad besproken en al dan niet bekrachtigd. In de derde graad is er half mei een klassenraadbespreking over de studiekeuze. De (studieloopbaan)adviezen van de klassenraden worden gerapporteerd aan leerlingen en ouders.

De school stelt vast dat bij de intake een afradend advies vaak niet gevolgd wordt, hoewel men op een objectieve manier informatie verstrekt in het belang van de leerling. Via een efficiënt leerlingvolgsysteem en de begeleidende klassenraden informeert en/of heroriënteert de school haar leerlingen ook tussentijds waardoor in een aantal gevallen een mislukking vermeden wordt. Door de opvolging van de kwaliteit van de door de klassenraad gegeven adviezen m.b.t. het hoger onderwijs te vergelijken met de beschikbare gegevens van de vervolgresultaten in het hoger onderwijs tracht men de begeleiding en advisering te verbeteren. Hoewel de school hiervoor nog niet beschikt over volledige cijfergegevens, concludeert ze wel dat de resultaten bij die leerlingen die het advies opvolgen overwegend sporen met de voorspellende waarde van het studieadvies. De SOHO-coördinator houdt de klassenleraars op de hoogte van de resultaten van haar onderzoekswerk. Er is nog geen onderzoek naar de kwaliteit van de advisering na de eerste en tweede graad, maar ook hier zijn de ervaringen met leerlingen die het advies negeren overwegend een bevestiging van de juistheid van het studieadvies.

De schoolloopbaanbegeleiding wordt geregeld bijgestuurd op basis van mogelijkheden en nieuwe inzichten. Alle leraren volgden (tijdens een pedagogische studiedag) een kennismakingssessie met studierichtingen in het nijverheidstechnisch onderwijs.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

De school heeft een inspirerende visietekst over het evalueren van haar leerlingen en tracht hierbij de evaluatie te koppelen aan de oriëntatie van de leerlingen. Daarnaast stelt de school een aantal teksten beschikbaar aan de leraren en vakgroepen om de evaluatiepraktijk en het begrippenkader ervan duidelijk te kaderen. Vooral de validiteit en de representativiteit van de evaluatie worden beklemtoond. Het schoolbeleid tracht, eventueel met externe ondersteuning, de leerplangerichtheid van de evaluatie te bewaken. De evaluatievorm(en) en de puntenverhouding tussen het dagelijks werk en de examens, tussen kennis en vaardigheden wordt op schoolniveau vastgelegd na overleg met de vakgroepen. In de praktijk vertaalt zich dit in een gedifferentieerde evaluatiepraktijk. Enkele vakken stapten over op permanente evaluatie (LO, PO, techniek en informatica), op gespreide evaluatie (Nederlands) of hanteren een andere verhouding tussen het dagelijks werk en de examens (50/50 voor de moderne talen). Voor de andere vakken geldt een 30/70 verhouding en vinden nieuwe of aangepaste evaluatievormen wat moeilijker ingang. De schoolleiding moedigt het gebruik van meer proces- en vaardigheidsgerichte evaluatievormen verder aan. Ze bewandelt hierbij de weg van de geleidelijkheid en stimuleert de participatie van de vakwerkgroepen. Ze houdt voeling met de sterktes en zwaktes van het systeem en met de verschillende snelheden waarmee de vakwerkgroepen evolueren.

Een van de opdrachten voor de vergaderingen van de vakgroepen is een regelmatig overleg over de evaluatiegegevens. Deze gegevens worden als onderdeel van het leerproces van de leerlingen beschouwd en als element bij hun loopbaanadvisering. Tegenvallende resultaten worden door de directies met de betrokken leraren besproken met de vraag eventueel het leerproces bij te sturen. Om het procesmatig karakter van de evaluatie meer te beklemtonen en de evaluatie sterker te koppelen aan de leerbegeleiding, loopt dit schooljaar een experiment. Bij een onvoldoende voor een of meerdere vakken na de examens proeven van het eerste of tweede trimester, wordt de leerling een remediëringstraject opgelegd. Hiermee wil de school de leerbegeleiding meer ondersteunen en de leerling sterker voor zijn verantwoordelijkheid plaatsen. Daarnaast blijft de mogelijkheid bestaan om tijdens het schooljaar via extra taken aan de leerlingen de kans te bieden om problemen bij te sturen.

Voor de deliberatie en de attestering is een procedure uitgewerkt die vrij strikt en rekenkundig van aard is. Tijdens het deliberatiegesprek wordt de nodige verduidelijking verstrekt. De deliberatie is doorgaans gericht op een adequate advisering en een toekomstgerichte attestering. De B- of C-attesting wordt voldoende gemotiveerd met een overzichtelijke synthese van de elementen die tot een beslissing hebben geleid. Bij de adviezen wordt rekening gehouden met de door de leerling voorlopig gemaakte studiekeuze. Er wordt rekening gehouden met de evolutie, de aanleg en de inzet van de leerling. De studieadviezen bij de B-attesten worden echter niet steeds voldoende toekomstgericht geformuleerd.

In de derde graad wordt de regelgeving over de uitgestelde beslissingen nog niet conform de regelgeving nageleefd. Bijkomende proeven worden niet steeds in individuele en uitzonderlijke gevallen toegekend.

De evaluatiepraktijk voor de verschillende vakken en studierichtingen is wisselend van kwaliteit. Van een aantal doorgelichte vakken is de evaluatie niet voldoende valide of te sterk kennisgericht. In andere vakken is de leerplangerichtheid en de aandacht voor procesevaluatie sterker aanwezig. De vaardigheden, de vakgebonden attitudes en de leerstrategieën worden echter over het algemeen te weinig meegenomen in de evaluatiepraktijk.

De evaluatiepraktijk is de laatste tien jaren aan evolutie en veranderingen onderhevig geweest. Het schoolbeleid heeft geïnvesteerd in een meer doelgerichte en leerplangerichte evaluatie. Deze verschuivingen kwamen vanuit verschillende signalen en noden: in het vorige doorlichtingsverslag werd de evaluatie voor Nederlands geprezen, maar waren ook voor verscheidene vakken bemerkingen over de evaluatiepraktijk. Tijdelijk werden coördinatoren voor evaluatie en rapportering aangesteld. Zij ontwikkelden een begrippenkader voor de evaluatie en een praktijkluik met voorbeelden van alternatieve evaluatie- en werkvormen. Zij ondersteunden de verschillende vakgroepen in het uitwerken van meer aan het leerplan aangepaste evaluatiemethodes. Ook de pedagogische studiedag van 2008-2009 stond in het teken van evaluatie. Op basis van de stimuli werden voor het vak lichamelijke opvoeding observatieroosters met waarneembare evaluatiecriteria ontwikkeld, voor Nederlands evaluatiefiches voor de vaardigheden spreken en schrijven, voor techniek observatieroosters en voor de onderzoeksopdrachten fiches voor procesevaluatie. De vakgroepen moderne talen wensten het procesmatig karakter van communicatieve opdrachten en de geïntegreerde taaltaken meer te beklemtonen. De beoordeling van het dagelijks werk krijgt nu meer gewicht in de puntenverdeling. Na het schooljaar 2008-2009 vond het beleid dat de vakgroepen voldoende tools in handen hadden om zelf vorm te geven aan hun evaluatiepraktijk en werden de coördinatieopdrachten stopgezet. Het bewaken van de validiteit van de evaluatie is nu een taak van de vakgroepen, met de eventuele ondersteuning vanuit de pedagogische begeleiding.

In haar visietekst stelt de school zelf de vraag 'wat moet/kan er nog gebeuren op het vlak van evaluatie?' Vanuit een interne kwaliteitszorg poneert ze zelf standpunten en suggesties op het vlak van de evaluatiepraktijk, remediëring en oriëntering, waarbij ze aangeeft voor een aantal aspecten in een reflectiefase of in een ontwikkelingstraject te zitten. De school streeft naar een evaluatiepraktijk die zowel het leerproces als het product van het leren omvat. Het oriënteren van de leerlingen kan dan meer rechtmatig en met meer draagkracht worden uitgevoerd. Een werkgroep rond deliberatienormen en attestingsbeleid volgt jaarlijks het deliberatiebeleid op en stuurt bij waar nodig. Recente verwezenlijkingen zijn een sterkere onderbouwing van de attestering, een reductie van het aantal bijkomende proeven en een systematischer gebruik van de remediërmiddelen. De gegevens over de participatiegraad aan en de resultaten van de leerlingen in het voortgezet onderwijs vormen onderwerp van interne opvolging en bespreking, maar ze hebben nog niet geleid tot mogelijke bijstellingen van het onderwijsleerproces.

Inbreuk(en) op de regelgeving

De school hanteert de toepassing van de uitgestelde studiebekrachtiging niet conform de regelgeving (BVR van 19 juni 2002, betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, art. 37, §2 en omzendbrief SO64, rubriek 8.1.2).

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

De school wordt geleid door een directieteam met een verantwoordelijke directeur voor elke graad. Het directieteam functioneert complementair, zowel in taakverdeling als in competenties. Het beleid wordt ondersteund door een gemotiveerd middenkader van coördinatoren en mentoren die mee een aantal onderwijskundige processen opvolgen. Een duidelijk organigram omschrijft alle functies, organen, bevoegdheden en taken. Een globale schoolvisie is vertaald naar een schoolwerkplan, met jaarlijkse actieplannen en met draaiboeken voor verschillende beleidsprocessen. Het geheel zorgt voor een sterk beleidsvoerend vermogen met aandacht voor participatie en inspraak.

Het schoolbeleid schuift het personeelsbeheer als belangrijke pijler voor een sterke schoolorganisatie naar voor. Zowel de aanwerving als de aanvangsbegeleiding van de personeelsleden verlopen volgens vaste procedures. De verwachtingen en het engagement worden in een gepersonaliseerde functiebeschrijving opgenomen. Het functioneren van de leraren wordt opgevolgd met klasbezoeken, functioneringsgesprekken en een beoordeling van de verwachte competenties. Daarnaast is het bewaken van de taakbelasting en het welbevinden een zorg van het beleid.

De beleidsvisie van de school steunt op een pedagogisch project dat streeft naar het begeleiden van jonge mensen in hun totale ontwikkeling als persoon. Om dit project dagelijks te realiseren, ligt het accent op een menselijke aanpak, een motiverende werkstijl en een maatschappijgerichte benadering. Ook aan het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen wordt veel aandacht besteed. Binnen de lessen lopen verschillende initiatieven en projecten. Daarnaast organiseert de school diverse intra- en extramurale activiteiten. De leerlingen kunnen tijdens een lange middagpauze (75 minuten) een keuze maken uit een brede waaier aan activiteiten. Aanvullend worden excursies en uitstappen georganiseerd. De lesuitval die daarmee gepaard gaat, in combinatie met voor sommige klassen ruime examenperiodes, zet de leerplanrealisatie in een aantal vakken soms wel onder druk.

De besluitvorming verloopt participatief en zowel de verplichte als de schooleigen overlegorganen krijgen de nodige inspraak. Het beleid tracht meestal het nodige draagvlak te zoeken om verandering of vernieuwingen in te voeren. De schoolleiding biedt aan de personeelsleden voldoende mogelijkheden om zich te engageren bij de besluitvorming. Zowel de vakgroepen als de talrijke werkgroepen krijgen verantwoordelijkheid en de nodige ruimte om te groeien. Ook de leerlingen worden opgeroepen om mee te denken. Deze aanpak verhoogt de verbondenheid en de gezamenlijke doelgerichtheid. De communicatie tussen de schoolleiding en het team verloopt transparant; alle verslagen van overlegorganen en werkgroepen zijn beschikbaar op het digitaal platform van de school.

De school heeft een visie en een hieraan gekoppeld actieplan rond het talenbeleid. Het verhogen van de taalvaardigheid van de leerlingen is het belangrijkste uitgangspunt. Vertrekkend van een onderzoek en de analyse van mogelijke taal- en leermoeilijkheden worden leerlingen ondersteund. De school stelt middelen en mankracht ter beschikking om leerlingen met taalachterstand te begeleiden en om het talenbeleid op schoolniveau te implementeren. Naast een verdere professionalisering rond het talenbeleid en het werken aan leesbevordering, vraagt de school ook de nodige aandacht voor een algemene taalzorg. Een aantal doelstellingen en acties bevinden zich nog in een ontwikkelings- of uitvoeringsfase. Zo is er bijvoorbeeld zelden aandacht voor een correct taalgebruik in agenda, toetsen of notities van de leerlingen. Een regelmatige reflectie met een resonantiegroep zorgt voor voeling met het werkveld en draagt bij tot het creëren van een breder draagvlak.

De kwaliteitszorg van de school berust grotendeels op een gerichte opvolging van de dagelijkse werking. Het directieteam is zowel voor leerlingen als voor leraren gemakkelijk bereikbaar en aanspreekbaar. Om het beleid bij te sturen, verzamelt en analyseert de school heel wat gegevens over de schoolwerking. Zowel interne als externe bevestigingen en evaluaties leveren bruikbaar materiaal op. Op basis hiervan worden regelmatig fases van reflectie en aangepaste planning ingevoerd. Ook de vak- en werkgroepen worden aangemoedigd om het systeem van de kwaliteitscirkel te hanteren. Jaarlijkse actieplannen, bijsturingenplannen en informatiedossiers vormen hiervan het resultaat. De intra- en extramurale schoolactiviteiten worden geëvalueerd op basis van feedback van de betrokken initiatief- en deelnemers. Een kerngroep kwaliteitszorg onderzoekt regelmatig de werking van de onderwijskundige processen en het beleid activeert vervolgens (tijdelijke) werkgroepen om deze processen verder te evalueren en aan te sturen. Het beleid zoekt hierbij meestal naar een evenwicht tussen een loutere sturing en een ruimte om vernieuwingen organisch te laten groeien. Deze werkwijze vertraagt soms de ontwikkelingsdynamiek, bijvoorbeeld binnen de evaluatiepraktijk of de vernieuwing van de didactische werkvormen, maar bevordert de gedragenheid en de samenhang. Met het project rond waarderend onderzoek (focus op de sterktes en wat goed loopt) wenst de school een strategisch plan voor de verdere toekomst te ontwikkelen.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De realisatie van de onderzoekscompetentie in de derde graad aso binnen de polen Moderne talen en Wetenschappen.
- De leerplanrealisatie van cultuur- en gedragswetenschappen in de derde graad aso Humane wetenschappen.
- De aandacht voor landschapswaarneming en de daaraan verbonden onderzoeksvaardigheden voor aardrijkskunde in de derde graad.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het leerlingvriendelijke schoolklimaat.
- De loopbaanbegeleiding.
- De ontwikkelingsdynamiek binnen de onderwijskundige processen.
- De vakgroepwerking binnen de meeste vakken.
- De verzorgde infrastructuur.
- De ondersteunende en ontwikkelingsgerichte initiatieven voor de leerbegeleiding.
- De aandacht en inzet voor een brede vorming.

Wat betreft het algemeen beleid

- De participatieve besluitvorming.
- De impulsen tot onderwijskundige vernieuwing.
- De interne kwaliteitszorg.
- Het personeelsbeheer.
- De ondersteuning van de bottom-up ontwikkeling.
- De toegankelijkheid van het directieteam.
- De organisatie van de dagelijkse schoolwerking.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de tweede en de derde graad tso.
- Het bewaken van de lesuitval en van de onderwijstijd.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De evaluatiepraktijk binnen een aantal vakken.
- De brede implementatie van een talenbeleid.
- De clausulering van studierichtingen bij de B-attestering.
- De ICT-integratie binnen verscheidene vakken.

Wat betreft het algemeen beleid

- De resultaatgerichte aansturing en opvolging van de vakgroepwerking.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor techniek in de A-stroom (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie voor bedrijfseconomie in tso tweede graad in de studierichting Handel (opvolging inspectie).
- De leerplanrealisatie voor economie in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen en Economie-wiskunde (opvolging inspectie).

Wat betreft de regelgeving

- Het uitstellen van de studiebekrachtiging conform de regelgeving (BVR van 19 juni 2002, betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, art. 37, §2 en omzendbrief SO64, rubriek 8.1.2).

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1	X	
Graad 2 TSO Handel		X
Graad 3 ASO Economie-moderne talen		X
Graad 3 ASO Economie-wiskunde		X

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 26-04-2016 opnieuw een controle uit.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

GUNSTIG

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Etienne Gielen de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	